

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

KÁRPÁT-MEDENCEI MAGYARSÁG NÉPESSÉG- ELŐRESZÁMÍTÁSI EREDMÉNYEINEK ÖSSZEVETÉSE A 2021-2022-ES NÉPSZÁMLÁLÁSI ADATOKKAL

KUTATÁSI GYORSJELENTÉS

BUDAPEST, 2023

FELELŐSSÉGGEL ÉS HŰSÉGGEL

Bevezetés

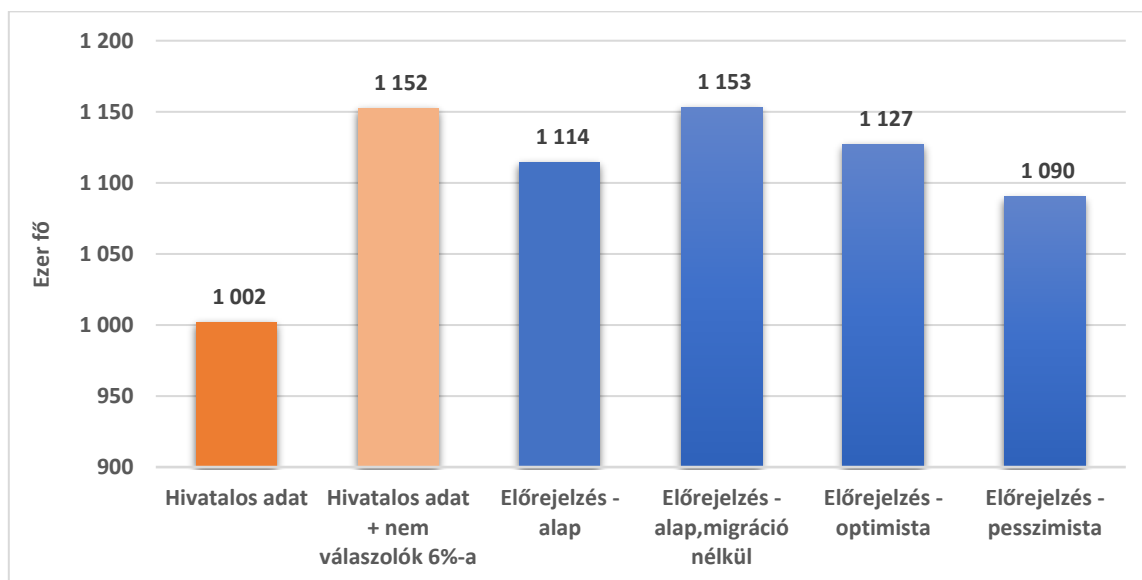
A Nemzetstratégiai Kutatóintézet – a KSH Népeségtudományi Kutatóintézettel közösen – 2017-ben elkészítette a Kárpát-medencei magyarság lélekszámának előreszámítását, valamint bemutatta a korösszetétel változásának főbb jellemzőit. A népesség-előreszámítás során kohorsz-komponens módszerrel négy forgatókönyv mentén történtek számítások (alapváltozat, pesszimista, optimista, kiegyenlített migrációs) az egyes magyar közösségek 2051-es népességszámára és a szomszédos országokon (Szlovákia, Ukrajna, Románia és Szerbia) belül várható etnikai arányára vonatkozóan.

Ezek az előreszámítások 2011-től kezdve 5 éves bontásban mutatták be a népesség várható alakulását, így a 2021-es évre is volt becsült népességszámunk. Mivel a 2021-es népszámlálások nemzetiségi arányokat is bemutató első eredményei mind Szlovákiában, mind Romániában, mind pedig Szerbiában is megjelentek, ezért az alábbiakban néhány diagram segítségével összevetjük a valódi helyzetet az általunk előrejelzett forgatókönyvekkel.

Romániában egyelőre az országos és megyei nemzetiségi adatok érhetők el korosztályos bontás nélkül, ezért itt csak népességszámot és népességarányt tudunk vizsgálni, ellenben a szlovákiai magyarok esetében részletesebb adatokat is közzétett a Szlovák Statisztikai Hivatal, így itt a korösszetétel esetében is tudunk összehasonlítást végezni.

Romániai magyarság

A hivatalos adatok alapján¹ 2021-ben 1 002 151 fő magyar nemzetiségű lakosa volt Romániának. Ez jelentősen elmarad az általunk előrejelzett számoktól, hiszen még a pesszimista forgatókönyv is közel 90 ezer fővel több magyart jósolt 2021-re (1 090 336 fő).

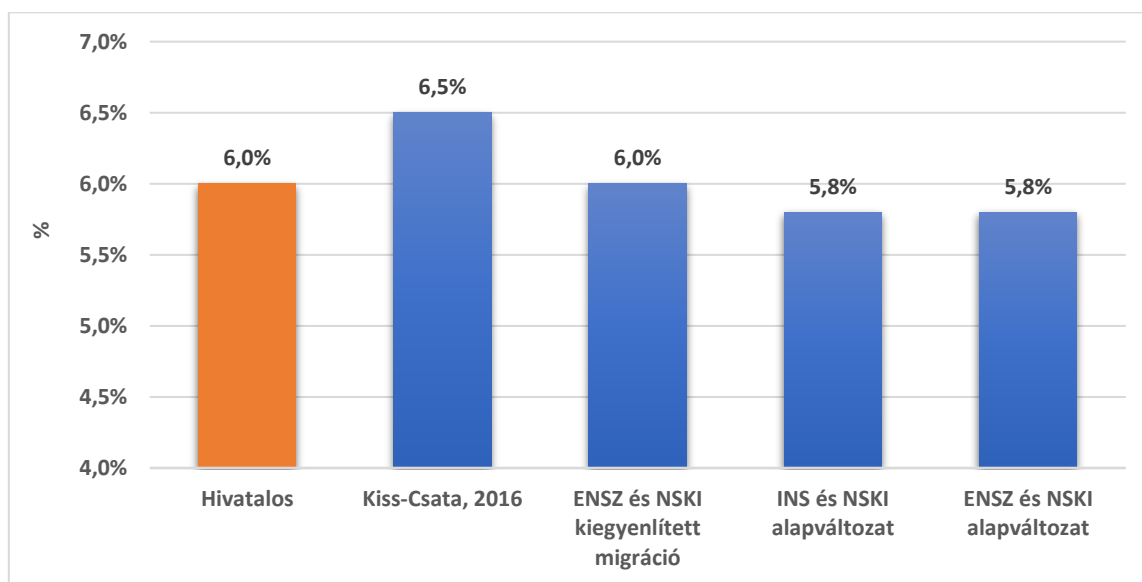

1. ábra: a romániai magyarok száma a 2021-es népszámlálás, valamint az NSKI népesség-előrejelzési forgatókönyvei alapján

¹ https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/cp-date-provizorii-rpl2021_0.pdf

Azonban erősen torzítja a képet, hogy a 19 millió fős népességből 2,5 millió nem válaszolt a nemzetiségi hovatartozásról szóló kérdésre, ezért megnéztük, hogy mennyi lenne a magyarok száma, ha a nem válaszoló 2,5 milliós népességen belül is ugyanolyan arányban (kb. 6%) lennének a magyar nemzetiségűek. Ez összesen még körülbelül 150 ezer fő magyart jelentene, így a magyar nemzetiségűek száma 1 152 449 fő lenne, amely meghaladja az alap, de még az optimista előrejelzésünket is, és szinte teljesen megegyezik a migráció nélküli forgatókönyvünk eredményével. Szakértők azonban azt valószínűsítik, hogy mivel magyar oldalon volt egy erőteljes identitáskampány, ezért a magyarok aránya valószínűsíthetően alacsonyabb a mintegy 2,5 milliós ismeretlen nemzetiségű népességben, mint a teljes népességen belül.² Érdekesség, hogy az előrejelzésünk alap változata szerint csak 2030 körül csökkent volna arra a szintre a magyarok száma, mint amit a mostani hivatalos adat mutat (kb. 1 millió fő).

Az elmúlt években mind a Román Statisztikai Hivatal (2017-ben), mind pedig az ENSZ (2019-ben) készített népességelőrejelzést, ezeket használtuk fel az alább ismertetett, magyarság arányait bemutató előrejelzéseink során. 2021-re mind a két szervezet 19,2 milliós országos népességet jósolt, tehát körülbelül 200 ezer fővel többet, mint a hivatalos adat.

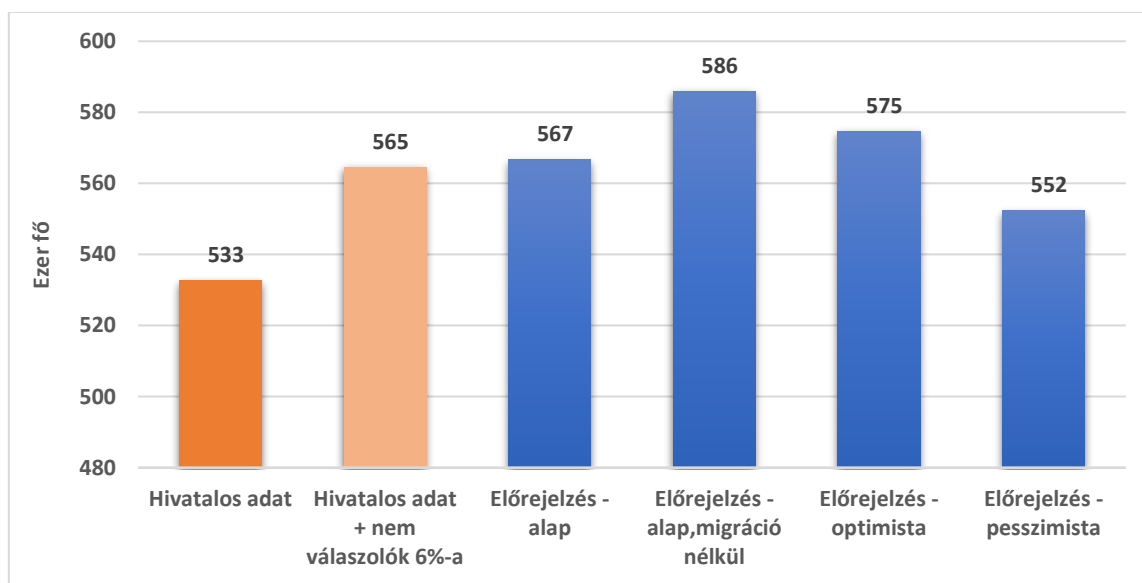
2. ábra: a romániai magyarok aránya a teljes népességből a 2021-es népszámlálás, valamint az NSKI népesség-előrejelzési forgatókönyvei alapján

A hivatalos adatok alapján Románia népességének 6%-a vallja magát magyar nemzetiségűnek, amely alacsonyabb, mint a 2011-es arány (6,5%), tehát a magyar népesség nagyobb arányban csökken, mint Romániai népessége. A népesség-előrejelzési forgatókönyvekkel összevetve azt láthatjuk, hogy ez az arány valamivel magasabb, mint amit az alap forgatókönyv alapján előrejeleztünk (5,8%), és megegyezik a kiegyenlített migrációs

² <https://transtex.ro/kozelet/2023/01/02/veres-valer-nepszamlalas-eredmenyek-2021>
<https://transtex.ro/kozelet/2023/01/07/kiss-tamas-szociologus-aranyaiban-az-orszagosnak-a-ketszerese-a-magyar-nepesseg-fogyasa>

forгатókönyvvel. 2016-ban Kiss Tamás és Csata István is készített népesség-előrejelzést³, ők az előző népszámlálással megegyező 6,5%-os arányt vártak.

A népesség-előreszámítás során külön foglalkoztunk Székelyfölddel (Hargita, Kovászna és Maros megyékkel), ahol a 2002 és 2011 közötti időszakban a legkisebb mértékű volt a népességfogyás a romániai magyar kisebbségen belül (ez a megállapítás a 2011 és 2021 közötti időszakra is igaz a friss eredmények alapján). A 2021-es adatokat összevetve az előrejelzésünk eredményeivel az látható, hogy a számításaink viszonylag pontosak voltak, hiszen az alapváltozat 567 ezer főt becsült, amely csupán 2 ezer fővel magasabb mint a nem válaszolókkal kiegészített hivatalos adat. A hivatalos adat viszont ebben az esetben is jóval elmarad még a pesszimista forgatókönyvben előrejelzett számtól is.

3. ábra: a székelyföldi magyarok száma a 2021-es népszámlálás, valamint az NSKI népesség-előrejelzési forgatókönyvei alapján

Szlovákiai magyarság

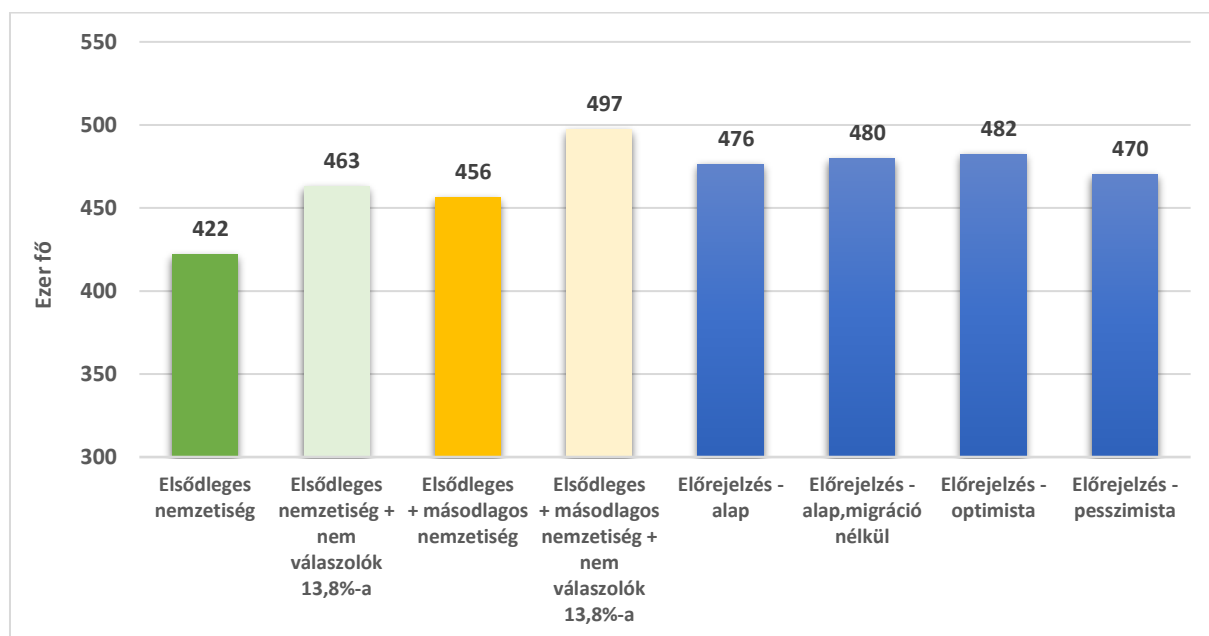
A szlovákiai népszámlálás eredményei⁴ alapján 2021-ben 456 154 fő vallotta magát magyar nemzetiségűnek, közülük első helyen 422 065 fő, második nemzetiségként pedig 34 089 fő jelölte meg a magyart. Itt ki is kell térnünk a módszertani kérdésekre, hiszen a 2011-es népszámláláshoz képest jelentős változások voltak, amelyek megnehezítik a két népszámlálás eredményeinek összevetését. 2011-ben ugyanis csak egy nemzetiségi kérdés volt, míg 2021-ben egy második nemzetiséget is megjelölhettek a válaszadók. Az anyanyelvi kérdésnél pedig pont fordított forgatókönyvet követett a Szlovák Statisztikai Hivatal, hiszen a korábbi három kérdés (anyanyelv, nyilvánosan használt nyelv és otthon használt nyelv) helyett immár csak az anyanyelvet lehetett megjelölni.

³ Kiss T. és Csata I. (2016). Demographic perspectives. A projection of the Hungarian-speaking population of Transylvania for the time period between 2011 and 2031. Kolozsvár – Brussels: Kós Károly Akadémia – Wilfried Martens Center for European Studies.

⁴ <https://www.scitanie.sk/en/population/extended-results>

A 2011-es népszámlálás során a magyar nemzetiségűek száma 458 467 fő volt, tehát ha a 2021-es két nemzetiségi kérdésre adott választ összesítjük, akkor mindössze 2 ezer fővel csökkent a magyarok száma. Ennél azonban valószínűleg realisabb képet fest az a körülbelül 36 ezres csökkenés, amelyet az elsődleges nemzetiségek közötti különbség mutat (a magyar anyanyelvűek számában pedig 46 ezres csökkenés volt).

Mielőtt összevetnénk a fenti eredményeket az előrejelzéseinkkel, további módszertani lépéseket szükséges bemutatni az adatok értelmezése végett. A 2011-es szlovákiai népszámlálásról Ravasz Ábel (2012) írt tanulmányt⁵, melyben becslést végzett a nemzetiségi hovatartozás kérdésre nem válaszolókon belül a magyarok arányára. A tanulmány számításai alapján az etnikai hovatartozásukat eltitkoló 380 ezer főből 53 ezer fő magyar volt, amely a nem válaszolók 13,8%-a. Becslése szerint tehát 2011-ben 511 ezer magyar kötődésű állampolgár élt Szlovákiában. Mivel az előrejelzés készítése során ezzel az 511 ezer fős magyarságból indultunk ki, ezért az összehasonlíthatóság végett a 2021-es népszámlálásnál is hozzáadtuk a magyarok számához a nem válaszolók (295 558 fő) 13,8%-át (40 843 fő).

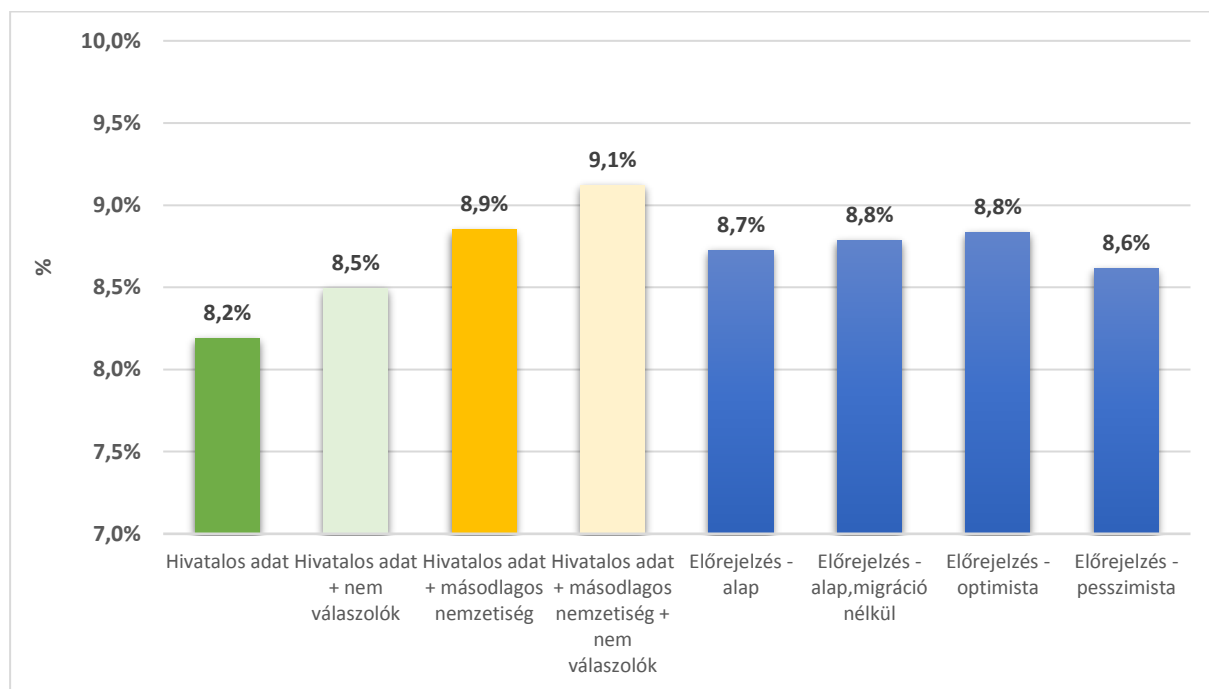
4. ábra: a szlovákiai magyarok száma a 2021-es népszámlálás, valamint az NSKI népesség-előrejelzési forgatókönyvei alapján

Ha a hivatalos adatokat nézzük, akkor még a másodlagos nemzetiséget jelölőkkel együtt mért magyarság szám is elmarad attól, amit az előrejelzésünk pesszimista forgatókönyve alapján jósoltunk (456 ezer fő, illetve 470 ezer fő). Ez azonban a fentebb részletezett módszertani különbségeknek is köszönhető, ezért a legrealisabb képet a nem válaszolók 13,8%-ával növelt elsődleges nemzetiségi adat előrejelzési forgatókönyvekkel való összevetése jelenti. Azonban az eredményekben ez se hoz jelentős változást, hiszen az így mért 463 ezer fős magyarság is alatta van még a pesszimista forgatókönyv alapján számított 470 ezer főnek is. Ha a másodlagos nemzetiséggel együtt számított népességhez adjuk hozzá a nem válaszoló magyarok becsült számát, akkor 497 ezer fős magyarságot kapunk, amely még az optimista

⁵ Ravasz, Á. (2012): Szlovákiai magyarok és a 2011-es népszámlálás: mérleg és elemzés. Kempelen Intézet, Komárom.

foratókönyvnél is 15 ezer fővel többet jelent, de a fentebb részletezett okok miatt ez a szám nagy valószínűséggel nem mutatja pontosan a szlovákiai magyarság valódi számát.

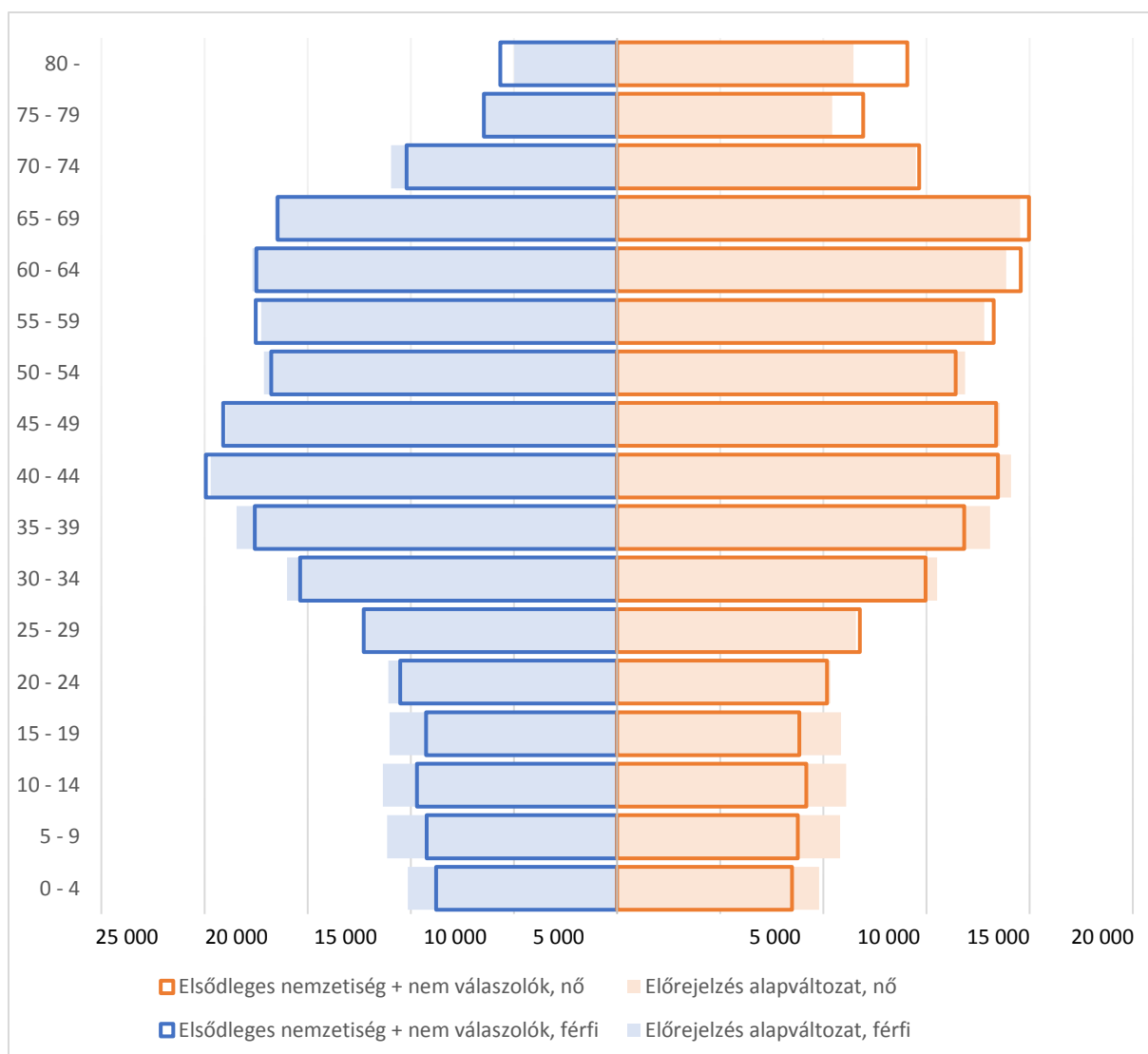
Az 511 ezer fős magyarsággal számolva 2011-ben a magyarok aránya Szlovákia teljes népességén (5 397 036 fő) belül 9,5% volt, ha pedig csak a választ adókat nézzük, akkor ez az arány 9,1%. Mivel Szlovákia népessége körülbelül 50 ezer fővel nőtt 2021-re (5 449 270 fő), míg a magyarság száma csökkent, így az arány is kedvezőtlenebb: nem válaszolókkal kiegészítve 8,5%, csak a választ adókkal 8,2%. A csökkenés tehát közel 1 százalékpontos volt az elmúlt évtizedben.

5. ábra: a szlovákiai magyarok aránya a teljes népességből a 2021-es népszámlálás, valamint az NSKI népesség-előrejelzési forgatókönyvei alapján

A népesség-előreszámításunk készítésének idején az ENSZ 2021-re 5,45 milliós népességet jósolt Szlovákiában (tehát mindössze 5 ezer fővel kevesebbet, mint a valós adat), ezt az értéket használtuk az egyes fogatókönyvek esetén a magyarok arányának számításához. Az eredmények 8,6 és 8,8% közötti magyarság arányt vetítettek előre, ami minden esetben magasabb mint a fentebb részletezett hivatalos eredmények.

A Szlovák Statisztikai Hivatal nyilvánosságra hozta a korosztályos adatokat is, így lehetőségünk nyílt ezeket is összehasonlítani az előrejelzéseinkkel korfa formájában. A nem válaszolókkal kiegészített hivatalos adatot az alap forgatókönyvünkkel összevetve az látható, hogy a fiatalabb korosztályokba kevesebben tartoztak 2021-ben, mint amit előrejeleztünk, míg az idősebbek – főleg a nők vonatkozásában – többen voltak.

6. ábra: a szlovákiai magyarok száma 5 éves korcsoportok szerint a 2021-es népszámlálás, valamint az NSKI népesség-előrejelzés alap forgatókönyve alapján

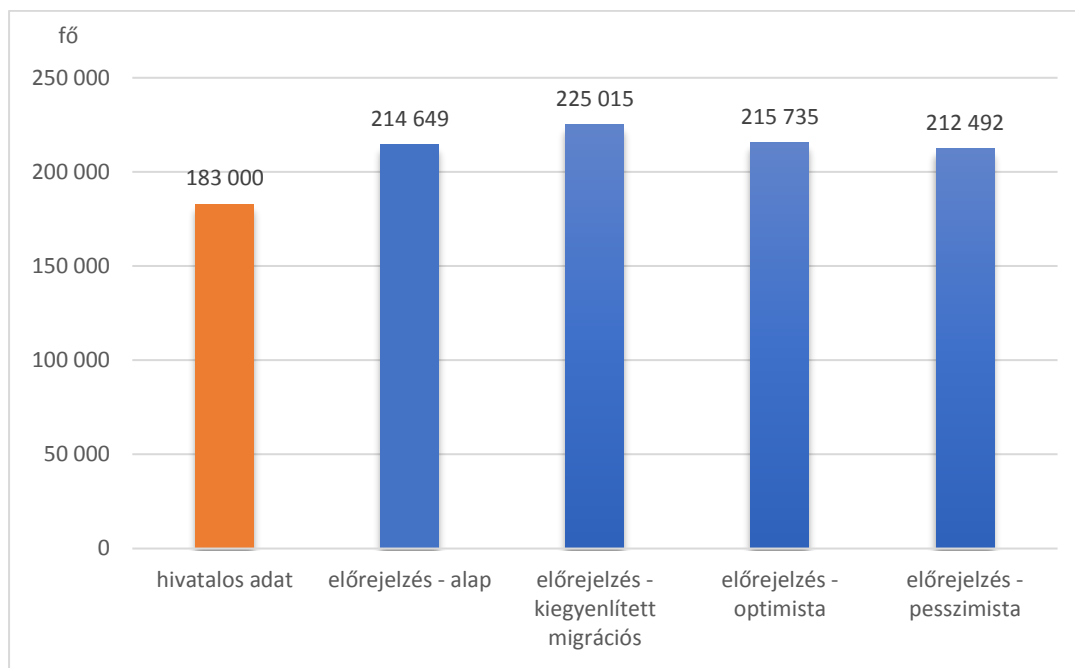
Szerbiai magyarság

Szerbiában a 2022-es népszámlálás alkalmával 184 442 főt regisztráltak magyar nemzetiségűnek. Az arányok pontosságát befolyásoló körülmény – az ismeretlen és nem válaszolók mellett – minimális mértékben a területi és a jugoszláv identitás nemzeti identitásként való megjelölésének lehetősége. Ezek együttesen 7,48 százalékos arányt képeznek.⁶ További bizonytalanságot ad az eredményeknek az a feltételezés, hogy sokakat úgy érintett a népszámlálás, hogy valójában külföldön élnek és csak a népszámlálás idejére tértek haza.⁷ A sajtóban megjelent értékelések egyöntetűen lélektani határ átlépéseként értékelik, hogy a szerbiai magyarság létszáma 200 000 fő alá esett. Ez egyébként vajdasági

⁶ <https://popis2022.stat.gov.rs/en-us/publikacijenajava/>

⁷ <https://hetnap.rs/cikk/Ennyien-vagyunk-magyarok-Vajdasagban-43669.html>

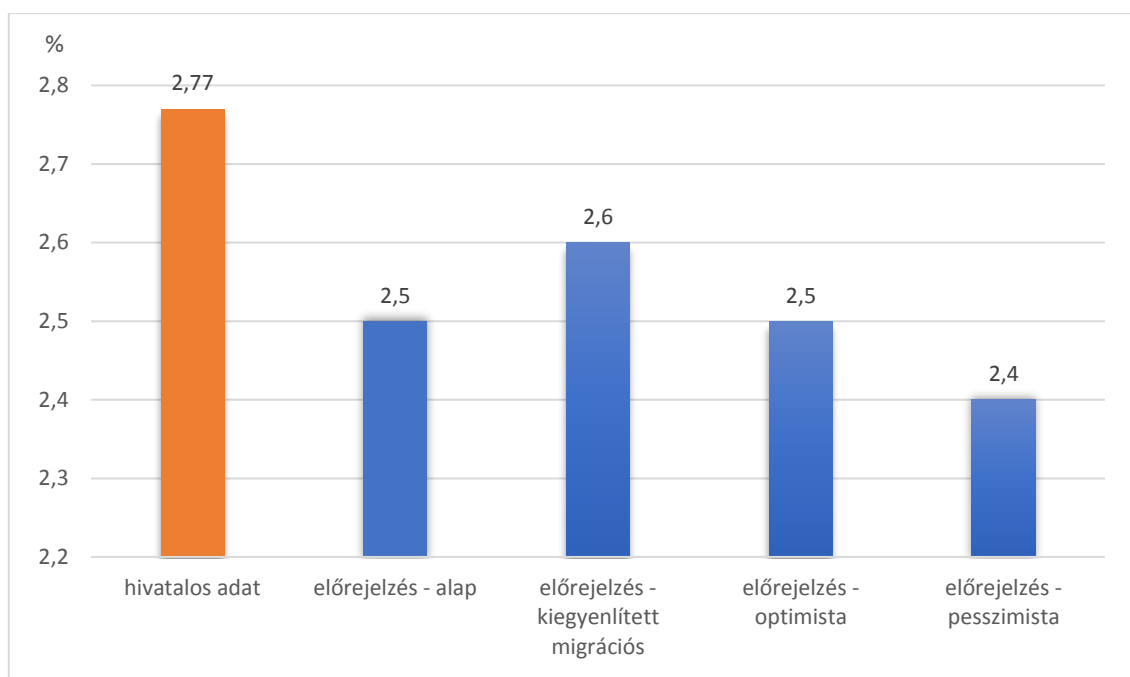
magyarság 2021-re vonatkozó népességelőrejelzés pesszimista scenáriójánál is kisebb érték, mely szintén kétszázezer fölé becsülte a népességszámot, közel 29 000 fős különbséggel.⁸

7. ábra: a szerbiai magyarok száma a 2021-es népszámlálás, valamint az NSKI népesség-előrejelzési forgatókönyvei alapján

A magyarok száma az elmúlt tíz évben 69 457 fővel csökkent, lakosságarányosan pedig az országos népesség 3,53 százalékaról 2,77 százalékra zsugorodott a szerbiai magyarság. Szerbia népessége 2011-ben 7 120 666 volt, vagyis 473 663 fővel és 6,65 százalékkal csökkent a népesség, miközben a magyarok létszáma 27,35 százalékkal lett kevesebb.

⁸ ua.

8. ábra: a szerbiai magyarok aránya a teljes népességből a 2021-es népszámlálás, valamint az NSKI népesség-előrejelzési forgatókönyvei alapján

A vajdasági magyarok létszáma 182 321 fő, mely a tartományi népesség 10,48 százalékát teszik ki. Az arányok pontosságát befolyásoló ismertelen, nem válaszoló, területi és jugoszláv identitást választók száma együttesen 9,55 százalékos, országosnál valamivel magasabb arányt képeznek.